

מסורת הש"ס

(א) סוטה מת. ד"מ 5. [מספ' סוטה ספ"ג].
(ב) גרמיות ט"ו. (ג) ויען
בעין יעקב. (ד) [מספ' ספ"ג]
סוף מנחות. (ה) שבת ט'
(ו) ודברים י"ב. (ז) ז"ל פ'
גלגל. (ח) ז"ל ואלו פנינו
כהן מנחה. (ט) ויען
מספ' סוטה זכרס קא: ד"ה
ואידך.

תורה אור השלם

1. יראת ה' תוספת ימים
השנות
קצוצה: משלי י'
2. ועלי זקן מאד יצמח
את כל אשר יעשון בניו
לכל ישראל זאת אשר
ישכבון את הנשים
הצבאות פתח אהל
מועד: שמואל א ב כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא הו"א
שמו אמר ר' יוחנן
בן תורתא וכל כך
למה לפי שהיו לוקחין
אותה בדמים דאמרי
ר' אפי' תרובא דדמי
עיילא ליה מרתא בת
ביתוס יבנאי מלכא
עד דאדוקמיה ליהושע
בן גמלא בבחנה רברבי
ראמר ר' יוחנן בן מרתא
מפני מה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא ולא שמשו בו
אלא כשיש שכל יעשון
בפירותיו עד דבני הימים א'
קטן י' פסוק ל"ו:

מוסף רש"י

וראה שאין מפרשין.
שהיו עמי הארץ מוללין
במשפחות ולא היו מפרשין
אלא תרומה גדולה [ב"ח]
ז. כל האומר בני עלי
חטאו. חלש איש, אינו
אלא טועה. ומיהו צביון
קדשים חטאו [שבת נה].

תוס' ישנים

ולא אמרינן רבנן.
ואית' הא אמרינן בזהב
[ב"מ מ, ט] הקדש שזה מזה
שחיללו על שזה פקוטה
מוחלל, והוא הדין למעשר
שני, ועי' דל' טעמיהו,
לחלל מיהא כשזה פקוטה.
וה"ל דלפילו מוחלל לא יחל
לכו לבגדן לתקויה שאל
לעשות בן דברים אחרים.
מיהו צביון ב' התקבל
[סא, ח] הו' משמע קמ'
דמעשר שני לא מהני לחללו
בזה פקוטה, דקאמר
מערבין על משעשע שני,
כיד, אומר אדם לבני וזבחו
כי לא הם מעות הלא
ופדו בזה משעשע שני, והני
במשעשע שני בזמן הזה
דרבנן. ובזמן הזה
הערמה תריך כיון דזה
מזה שחיללו על שזה פקוטה
מוחלל אפילו [לעבלין]
בזמן הזה דלמא עבדי
[ב"מ, ט] בני האדם נגבדו

לפי ששלת. יוחנן כהן גדול שגור על הדמאי בכוטה צפרק עגלה
עופרה (דף מה). **המוציא מחיירו** עליו הראיה. מכי אפרסיה
ואפקעיה משום טבל אין בו אלא ספק גזל לויים ועניים חוץ
מתרומת מעשר צבתוך מעשר ראשון אותה יתן לכהן שיש איסור ועון
מיתה בצלילתה וללוי ועני ואמר הביאו
לרשע שלל עשר עם הארץ ששלקם
ממנו: **נפרשו ונסקו.** שהרי שם צו
איסור לא תוכל לאכול בשעריך ו
יפרשו כדי לתקן טבלו והאיל ולא
ספדי ציה מדי דהא אינהו נפשיהו
הדר קא אכלי ליה צירושלים: **חונטין**
אוסין. (מן) הנחמטין כל י"ב חודש
משנה לשנה הממונים מתחדשין
ומכנידין למלוא עלילות לגבות ממון
כשהן מתחדשין: **לא אטרחונהו.**
וסמכו לומר שרוב עמי הארץ
מעשין הן: **פורסו.** פקדי המלך:
ששה

אלא וא י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרה זה מקדש שני שעמד
ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים צא מהם
מ' שנה ששמשו שמעון הצדיק וישמונים ששמשו יוחנן כהן גדול עשר ששמשו
ישמעאל בן פאבי ואמרי לה י"א ששמשו ר' אלעזר בן חרסום מכאן ואילך צא
וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו (א) א"ר יוחנן בן תורתא מ' מפני מה
חרבה שילה מפני שהיו בה שני דברים גלוי עריות וביוון קדשים גלוי עריות
דכתיב: **ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר**
ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד ואע"ג (א) דאמר ר' שמואל בר
נחמני א"ר יוחנן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה מתוך
ששהו

צרתותא הוא דפטר דמאי היכא דגבול אכל פירות אכל רבנן פליגי עליה ואם כן לית לן לאוקמא מתניתין כיחידהא ומשני אלא
כר' יוחנן כאן צעושה צטומאה כאן צעושה צטורה מתניתין דפ"ק שטרא להציא גבל שטושה צטורה דמסתמא ודאי תקין והדר קאמר
אלא כר' אלעזר פירוש אי נמי איכא לשנויי כר' אלעזר כאן וכלן צעושה צטורה אלא צמחא אלא אכלו צבצים אינו נאמן עד
שיקבל עליו צבצים וכה צבצים און קיימין כלומר מתניתין דפ"ק דמסתמא אכלו דאקילו רבנן גביה וכדמניא פרק קמא דחלה
צמספתא הלוקח מן הנחמטין ומן האשה שטושה למכור צשוק תריך להפריש חלת דמאי מצבל הצית ומתארח אכלו חין תריך להפריש
חלת דמאי אלא חלה שני ודאי טבל תריך מתניתין דמניא צירושלמי העושה עיסה מטבל בין שפירש חלה לתרומה בין שהקדים
תרומה לחלה מה שעשה עשוי וחלה לא תחלל עד שיוציא עליה תרומה ותרומה לא תחלל עד שפירש חלה:

מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחיירו ע"זי הראיה. ולאו דווקא נחמט אלא אפילו כל אדם נמי מפרשין והן
שלו כדאמרין צטילה מסכת סוטה (דף מה). עמד והתקין להם הלוקח פירות מעם הארץ מפרש מהן תרומת מעשר
ונתנה לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו צירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחיירו עליו הראיה והא' דלא אמרינן נמי
מתרומת מעשר מפרשה והיא שלו וימכרה לכהנים ויטול דמיה י"ל כיון דדבר מועט הוא שאינו אלא חלק אחד מק' ועוד דמיה
מועטין שהוא תריך למכרה צול שאין לה אוכלין מרובין תקיין רבנן שיתנה לכהנים:

ולא שמשו בו אלא י"ח כהנים. ריב"ז גרים שמהם כהנים כדכתיב צהדיא צדברי הימים (א) ה' עוריה אשר כהן צבית אשר
בנה שלמה אמריה אחיטוב צדוק שלום חלקיה עוריה שהיו ויחזקו והא' הלא צבגלות ה' את יהודה אמנם בכל הספרים
ובספרי (פרשת פנחס) וצירושלמי גרסינן י"ח כהנים וי"ל לקיים גרסא הספרים וה' כהנים גדולים היו עד יחזקאל וכו' וסבני
כהונה שמתקייין לכל אחד סגן תחתיו הרי י"ח כדאשכחן צשוק מלכים דקא חשיב לכהן גדול וסגן שלו צהדי דכתיב ויקח
רב טבחים את שריה כהן הראש (א) ומשנהו לפניהו וא"ת איך צבית שני נחשבו נמי סגני כהונה א"כ הוה ליה למימר קרוב לשש
מאות כהנים גדולים ששימשו צו י"ל הא לא קשיא צבית ראשון נקט שפיר י"ח הן וסבנינן לריוחא דמילתא דלפילו אה"ל אי
אפשר שלא יארכו אונם לכ"ג צויה"כ אחד מכל השנים הללו שהוא משמש בכהונה גדולה ונמצא סגן משמש תחתיו אעפ"כ לא הו
הללו אלא י"ח וכ"ש דאי אמרינן דלא אירע פסול לכ"ג צדברי להן אכל צבית שני כיון דכל אחד לא הוציא שנתו נקט ג' מאות
לריוחא דמילתא דלפילו אה"ל דמסתמא לא שימש הסגן תחתיו כיון שלא היה כ"ג אלא יוה"כ אחד מילתא דלא שכיחא הוא שצו ציוס
אירעו אונם ושימש סגן תחתיו אפילו הכי לכל הפחות קרוב לג' מאות היו אי נמי ג"ל ד"ת כהנים דקאמר היינו מפנחם ואילך
שיתנה לו ולארו עאמרי וכן משמע בספרי לכן אמור הגני נותן לו וגו' מלמד שעמדו ממנו צבנין ראשון י"ח כהנים נציאים וצבנין
שני פ' כהנים וכו' צבנין ראשון קרי ממשכן ואילך עד גלות הארץ וכן יש צירושלמי צראשונה שהיו משמשין הוא וצנו וכן צנו שימשו
י"ח כהנים והא' דקאמר הכא צממעתא זה מקדש ראשון שעמד ד' מאות ועשר ולא שימשו צו אלא י"ח משום דצבי למימר מקדש שני שעמד
ד' מאות ועשרים ושימשו צו קרוב לג' מאות נקט נמי מנין צית ראשון ומיהו אותם י"ח כהנים לא שימשו כולם צבית ראשון וה"פ ושימשו
צו י"ח כלומר שימשו צו כהנים כל כך עד שהשלימו לחצוון י"ח עם אותם ששימשו מעיקרא וכן מצאיה צדברי הימים אלעזר פנחס
צבישוע צקי עזי ורחיה מריות אמריה אחיטוב צדוק אחיטבע עוריה יוחנן עוריה ששלום חלקיה עוריה שריה
יחזקאל הרי מצבישוע צו פנחס עד שריה י"ח כהנים ולא שריה בכלל שני ששריה גלה צבילות יכניה ולא קחשיב צאזתם י"ח
כהנים אלא אותם ששימשו כל ימיהם אכל שריה שגלה צבילות ויכניה מלכים ויחזקאל שגלה צבילות צדקיה לא קא חשיב
והר"ר יעקב צש"ה אמר לנו צש"ר יקותיאל הלוי מורמס"א דעוריה לא היה צימי שלמה אלא היינו עוריה שהיה צימי עוריה ולפי
שמכר נפשו על עבודת צית המקדש כצבא עוריהו לשרת וחירף אותו כדכתיב צדברי הימים (ב) כו' לכך נקרא על שמו ויישר לפניו
ושצו מצאתי כן צפ' צדרי הימים שפירשו תלמידי רב סעדיה ז"ל והא' דבספרי איכא שצבית שני היו שמונים כהנים וצירושלמי איכא
נמי הכי ואמרי לה פ"א ואמרי לה פ"ב ואמרי לה פ"ג ובצממעתא אמרי ג' מאות יש לומר ההם לא קחשיב אלא כהנים שיצאו מפנחם:

שבעת ימים פרק ראשון יומא

ז.

וצירוש' דמאי פ"ה פריך וחלה חייבת צדמיה צדמיה והתנן (פ"ה) חלה
עם הארץ והממנע פטור מן הדמאי והוא מלי לשנויי ההם צחלה
שהפרישה עם הארץ גופיה שמיקן לו גבל חצר צטורה וכדמפרש
עלה ההם משום דלימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו
מתוקן והא' דהכא מייירי צהפרישה

חצר אלא ר' אושעיא הו"ד דמפליג
התם הכי אכל סוגיא דירושלמי דפ"ה
כר' יוחנן דלא מפליג דפליג על רבי
אושעיא ואמר הוא הדא הוא הדא
ומשני צסס ר' יוסי צרי חנינא צ"ש
היא ותני כן ר"ש צן יהודה אומר
משום ר"ש חלן צ"ש מחייצין צ"ה
פטורים ופרקי כלום אמר צ"ש אלא
דבר שהוא לזריעה אינו הלוקח לווע
לצהמה קמח לעורות שמן לנר שמא
אינו פטור פ"י כל הני דמנן להו ההם
לפטורא דמאי צפ"ק [משנה ג] ולהכי
קשה ליה כלום אמרו צ"ש לחייב
להפריש דמאי צחלה אה"כ יחמירו
נמי צכל הני להפריש דמאי ומנדקט
מתניתין רק חלה ולא נקט כל הני
לחיוצא ש"מ לאו צ"ש היא ומשני
אלא צמגבל עיסתו צמי פירות פירוש
הא דפטרה מתניתין צפ"ק צטורה
לגבל צמי פירות דלא הוכשרה כדי
שלא תקבל טומאה וכיון דטרח כולי
האי מסתמא תקיין נמי תקנה
ופריך ולא כן א"ר יוסי צרי חנינא
דר' אלעזר איש צרתומא היא הא
כרבנן לא פירש רבי אלעזר איש

צרתומא הוא דפטר דמאי היכא דגבול אכל פירות אכל רבנן פליגי עליה ואם כן לית לן לאוקמא מתניתין כיחידהא ומשני אלא
כר' יוחנן כאן צעושה צטומאה כאן צעושה צטורה מתניתין דפ"ק שטרא להציא גבל שטושה צטורה דמסתמא ודאי תקין והדר קאמר
אלא כר' אלעזר פירוש אי נמי איכא לשנויי כר' אלעזר כאן וכלן צעושה צטורה אלא צמחא אלא אכלו צבצים אינו נאמן עד
שיקבל עליו צבצים וכה צבצים און קיימין כלומר מתניתין דפ"ק דמסתמא אכלו דאקילו רבנן גביה וכדמניא פרק קמא דחלה
צמספתא הלוקח מן הנחמטין ומן האשה שטושה למכור צשוק תריך להפריש חלת דמאי מצבל הצית ומתארח אכלו חין תריך להפריש
חלת דמאי אלא חלה שני ודאי טבל תריך מתניתין דמניא צירושלמי העושה עיסה מטבל בין שפירש חלה לתרומה בין שהקדים
תרומה לחלה מה שעשה עשוי וחלה לא תחלל עד שיוציא עליה תרומה ותרומה לא תחלל עד שפירש חלה:

מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחיירו ע"זי הראיה. ולאו דווקא נחמט אלא אפילו כל אדם נמי מפרשין והן
שלו כדאמרין צטילה מסכת סוטה (דף מה). עמד והתקין להם הלוקח פירות מעם הארץ מפרש מהן תרומת מעשר
ונתנה לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו צירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחיירו עליו הראיה והא' דלא אמרינן נמי
מתרומת מעשר מפרשה והיא שלו וימכרה לכהנים ויטול דמיה י"ל כיון דדבר מועט הוא שאינו אלא חלק אחד מק' ועוד דמיה
מועטין שהוא תריך למכרה צול שאין לה אוכלין מרובין תקיין רבנן שיתנה לכהנים:

שני, וכן יוחנן בן נרצאי צפ' מקום שהיו נפסחים על א, ושמה לא האריכו ימים. רבי יוחנן בן תורתא. צפסקתא [רבמי צ"ד]
מפרש מתגביר על ידי פיה, אך שם כמור ר' יהודה בן מרזא.

עין משפט
נר מצוה

בו א מיי פ"ט מהלכות
מעשר הלכה א:

רבינו חננאל

המעשר יש מי שנותן
אותו ללוי ויש מי שאינו
נותן. ומחזיקין אותו
(בספין) [בספק שמה נתן]
ושמא לא נתן. ותרומת
מעשר זה האוכלו חיוב
מיתה, כמו התרומה שהיא
אחת מחמשים. לפיכך
חיובו חכמים להפריש כל
הקנה (ובביאה) [תבואה]
ממנו הארץ חלק אחד
ממאה שהיא שיעור
תרומת מעשר ונתנו לכהן.
אבל המעשר שהוא בלאו
לא חיובים מספק. וזה
מפורש בב"ב שטוה פרק
[עגלה ערופה]. א"ר יוחנן
יראה ה' תוספי ימים זה
מקדש ראשון שעמד ת"י
שנה ולא שמשו בו אלא
שמונה עשר הכהנים. ושנות
שני שעמד ת"כ שנה
ושמשו בו יתר (מש')
[משלש מאות] כהנים
[גדולים] כו'. [מפני מה]
חריבה [שילה] מפני שהיו
בה ב' דברים. ביזיון
קדשים וגילוי עריות כו'.
ומפורש במסכת שבת פרק
[במה בהמה דף נה].

תוס' ישנים (המשך)

צפ"ק [דכריות] [נשבת ח,
ג] דבני תרומה גדולה לא
חשיב דלפטר להו למיעבד
דצטומאל דמיה אחת
פטורה כל הכרי, אלא ש"מ
דמעשר שני אינו מתחלל על
שזה פקוטה. אך יש לדחות
פי' פעמים ח' לו שזה
צטומאל ולכן יש לחשוב על
כך. ולא שמשו בו אלא
י"ח כהנים. ר"ת גרים
שמונה כהנים ולא גרס עשר
פי' לא וחשוב מדברי הימים
מערובי שמתוך [דכ"ה] ה,
לון האל קמא כיהן צבית
אשר צנה צמלם צירושלים,
עד יחזקאל חלה מתנא רק
שמונה. ויחזקאל חתשיב י"ח
קחשיב ספרי צבילות, צבילות,
ואמרינן כהנין [פנחס פ'
קל] הגני עמון לו את כרימי
שלו, שעמדו שמונה
עשר כהן כהנים שאלו.
וגמריה צו גרסיה שנים עשר
וקחשיב מלדון שהיה צבנין
הצית מסתמא שישם
צבילות גדולה ואחייטען צנו
תחתיו, ושצוב ומצאם שנים
עשר כהן ויחזקאל. ומה
שמתוך צנו עוריה הוא אשר
ליון צבית וגו', לא צבי
לימן צבית וגו', לא צבי
אלא הכי צירושלמי הוא אשר
אלא אותם גבירה צבנר
צבוייהו שהלך על המזבח
לנקטין. צבנין [דכ"ה]
[ח] [ויק' אלו] ויחזקאל
צבוייהו הכהן ויחזקאל
לא לא צבי עוריהו לנקטין
וגו'. מיהו קמא אחאי לא
חשיב יחזקאל הכהן צבית
ראשון, ושמה אחד מהם
היה. ויחזקאל בן יחזקאל
הכהן לא חשיב ככהני צבית